

Afd. Nieuw-Guinea.

Bijlage: 1.

Onderwerp: Critiek in Indonesië op de verklaring van Min. van Maarseveen.

W.k. aan: Afd. Voorl.

Kab.

GEHEIM

Heer Minister,

Uw verklaring aanzien Nieuw-Guinea, afgelegd in de Eerste Kamer op 20 Juni j.l., heeft in enkele Nederlandse bladen in Indonesië (Nieuwsgier en Het Nieuwsblad voor Indonesië) onwelwillende en ongerechtvaardigde critiek uitgelokt (vgl. overgelegd knipsel).

Tot goed begrip van zaken lijkt het niet ondienstig enkele van de ervaringen, opgedaan tijdens het recente verblijf van de Ned. delegatie in de Gemengde Nieuw-Guinea Commissie te Djakarta, ter kennis van U.E. te brengen.

Uit gesprekken zowel met particulieren als met ambtenaren van het Hoge Commissariaat is mij gebleken, dat bij velen de vrees bestaat, dat, indien Nieuw-Guinea niet vóór het einde van het jaar wordt afgestaan aan Indonesië, de opgezweepte volkssentimenten zullen afreageren op de Nederlandse gemeenschap in Indonesië. Men voelt dit als een reële dreiging . . . en waarschijnlijk niet ten onrechte. Waarbij moet worden aangetekend, dat deze gehele sfeer opzettelijk en systematisch door Indonesische politieke leiders is aangekweekt.

Wat de Nederlandse bladen in Indonesië betreft komt hier nog bij, dat men zich er van bewust is dat het recht op vrije meningsuiting in feite niet bestaat, voorts dat er weihig toe nodig is om de papiertoewijzing afgesneden te zien of voor de journalist om op een vage en gefingeerde aanklacht in de gevangenis te verdwijnen.

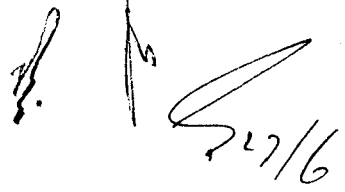
Typerend in dit opzicht is, dat Aneta aanvankelijk niet bereid was de zienswijze van de Nederlandse delegatie-voorzitter, tegenover die van Mohd. Yamin (dat in Nieuw-Guinea algemeen het verlangen zou bestaan van aansluiting bij de R.I.S.), op aanvaardbare wijze te publiceren, o.a. aanvoerende dat het Hoge Commissariaat daar wel tegen gekant zou zijn. Eerst nadat de Ned. delegatie-leden stelden alsdan gedwongen te zijn aan deze houding van Aneta in Nederland bekendheid te geven, heeft Aneta zijn medewerking toegezegd. Evenwel is - voor zover hier

bekend

bekend - aan vorenbedoelde zienswijze van de Ned.delegatie-voorzitter in de Ned.bladen in Indonesië geen publiciteit verleend, noch heeft Aneta het interview naar Nederland uitgeseind.

De vorengesignaleerde stemming onder Nederlanders en in de Ned.bladen in Indonesië moet derhalve bezien worden tegen de achtergrond van een alom heersende angstpsychose.

26 Juni 1950.

1) Dit schijnt wel zeer juist. In dit verband valt ook te denken aan de ondernemerskringen, wie er thans zo veel aan gelegen is, en welke roet te hebben bij de nieuwe regering, dat dit wel eens gaat boven het nationaliteitsgevoel (bv. de B.P.M. die bang was de verjaardag van H.M. te vieren op haar terreinen). Met die kringen is van de aanvang af dikwijls gesproken: "Als welk alles moet worden overgedragen, waarom dan niet ook naar N. Guineë, het is dan dat de Indonesiërs daarmee bezig worden?"

Ch

MINISTERIE VOOR UNIEZAKEN
EN
OVERZEESE RIJKSDELEN

Heere teer van 22 Jun 1950
van staatsrecht
schin van Maarseveen
21/6

's-Gravenhage, de **21 Jun 1950**

Afdeling Nieuw-Guinea.

OPEN TELEGRAM DJAKARTA
IDEM HOLLANDIA

No. **35.**

Onderwerp: ~~Ontwerp wet~~
~~uitvoerrecht.~~ *Regerings-*
verklaring van
nieuw Nieuw-
Guinea.

De Minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen

HEEFT GOEDGEVONDEN

Te seinen aan:

Aant. bij

Afd. N.G.
no. 723-vB
Tel. Kab.

- I. Neerlandia Djakarta *CU.*
II. Gouverneur Hollandia *ED.*

Letter . .

Medezenden :

Bij behandeling wetsontwerp tot bekrachtiging van ~~een~~ met toepassing van art. 183 tweede lid der I.S. vastgestelde ordonnantie tot instelling van ~~een~~ algemeen uitvoerrecht heeft Minister van Maarseveen op 20 dezer in Eerste Kamer volgende verklaring afgelegd met betrekking tot Nieuw-Guinea:

quote

unquote

Minuor.
21/6
22/6

Verzonden: **21/6-1950**

(1)

Blijkens het Voorlopig Verslag en de gedachtenwisseling in deze Kamer bestaat er een zekere ontstemming over het feit, dat de Regering de Kamer niet genoegzaam ^{kan hebben} heeft ingelicht over haar voornemens ten aanzien van Nieuw-Guinea met betrekking tot de periode waarin de Nederlandse verantwoordelijkheid ten aanzien van Nieuw-Guinea volledig blijft gelden. De Regering meent het hierin besloten liggend verwijt niet te hebben verdiend, wat ik thans nader moge toelichten.

Ik geloof, dat het wetsontwerp, dat thans in behandeling is, en dat ruim een jaar geleden bij de Staten Generaal is ingediend, op zichzelf niet de ^{meest} geschikte aanleiding was om de voornemens van de Nederlandse Regering ten opzichte van Nieuw-Guinea uiteen te zetten. Zo heeft blijkbaar ook de Tweede Kamer der Staten Generaal het aangevuld, immers heeft zij bij de behandeling van dit wetsontwerp, welke na de soevereiniteitsoverdracht heeft plaatsgehadt, op zodanige opening van ~~xx~~ zaken niet aangedrongen. Bij de Memorie van Antwoord op het onderhavig wetsontwerp, welke Memorie van Antwoord op 16 Maart van dit jaar is ingediend, heeft de Regering medegedeeld, dat Zij aan Haar toezegging om de Staten Generaal met betrekking tot Nieuw-Guinea meer volledig in te lichten zal voldoen in de Memorie van Toelichting op het 13e Hoofdstuk van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1950, en dat Zij naar aanleiding van de vragen, welke Haar in het verband der begrotingsbehandeling nader mochten worden gesteld, meer in bijzonderheden zou treden. Aan deze nieuwe toezegging heeft de Regering sindsdien voldaan door in de Memorie van Toelichting op Hoofdstuk 13B van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1950 een uiteenzetting op te nemen omtrent de bewindvoering in Nieuw-Guinea, de taak waarvoor de nieuw-benoemde gouverneur van Nieuw-Guinea ~~x~~ staat, de militaire bescherming van Nieuw-Guinea, de bevoorradang van dat gebiedsdeel, het geldwezen, de immigratie, het onderwijs en de aantrekking van buitenlandse ~~xx~~ kapitaal.

Taan de Eerste Kamer

Uit het voorgaande blijkt, dat de Nederlandse Regering wel degelijk aan de Staten Generaal inlichtingen terzake heeft verstrekt. Zij stelt zich voor daarmede geleidelijk voort te gaan naar gelang ook aan de hand van recente ervaringen de algemene doelstelling die de Regering heeft ten aanzien van Nieuw-Guinea voor verdere concretisering vatbaar zijn. De spoed, waarop door de Eerste Kamer te dien aanzien bij de Regering ~~wordt~~^{is} aangedrongen, vindt mogelijk haar verklaring in het feit, dat de Eerste Kamer haar aandrang heeft beperkt tot de periode, waarin de Nederlandse verantwoordelijkheid ten aanzien van Nieuw-Guinea volledig blijft gelden. Met die periode is blijkbaar bedoeld op het jaar, waarbinnen het vraagstuk van de staatkundige status van Nieuw-Guinea zal worden bepaald door onderhandelingen tussen Nederland en Indonesië. De Nederlandse Regering is van mening, dat het weinig doeltreffend zou zijn om voor een land, dat nog in een weinig gevorderd stadium van ontwikkeling verkeert een eenjaarplan vast te stellen, te meer omdat gelijk ik in de Tweede Kamer der Staten Generaal namens de Regering mocht verklaren, de Regering onveranderlijk op het standpunt staat, dat Nieuw-Guinea ook na afloop van bedoeld jaar onder Nederlandse souvereiniteit behoort te blijven. De zedelijke grondslag waarop deze overtuiging van de Nederlandse Regering, waarvoor zij ook gedurende de Ronde Tafel Conferentie pal heeft gestaan, berust is gelegen in het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea en in de wens van de bevolking van Nieuw-Guinea voor zover deze bevolking reeds voldoende rijp is om haar belang te kunnen beoordelen. Nederland heeft tot taak Nieuw-Guinea tot ontwikkeling te brengen, hetgeen allereerst wil zeggen, dat de bevolking van Nieuw-Guinea moet opgebeurd worden uit het primitieve stadium, waarin ze op dit ogenblik verkeert. Op ~~de eerste plaats~~^{van alles} zullen wij dus onze aandacht moeten ~~vestigen~~^{concentreren} op de bevolking zelve en ~~haar~~^{haar} gelang ~~der~~^{van} bevolking tot ~~ontwikkeling~~^{ontwikkeling} komt zullen wij ook de economische ~~ontwikkeling~~^{ontwikkeling} van Nieuw-Guinea met ~~succes~~^{een beetje hulp van wel laden} (ter hand kunnen nemen

f de ij omschrijft als de periode

f aldus omschreven

f van de draag

nemen. Deze economische ontwikkeling eist, wil zij doeltreffend behartigd worden, nog diepgaande onderzoekingen, weloverwogen voorbereiding, en geleidelijke uitbreiding en verbetering van het overheids-apparaat in Nieuw-Guinea. Overhaasting zou ook op dit terrein slechts kunnen schaden aan de te betrachten doelmatigheid bij de uitvoering van de grote culturele, sociale en economische taak van het Nederlands bestuur over Nieuw-Guinea. Indien men in dit verband nagaat wat het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea eist, dan is het niet twijfelachtig, dat dit belang volstrekt vordert, dat Nederland zijn taak ten aanzien van Nieuw-Guinea voortzet. Indonesië is namelijk vooralsnog volstrekt niet bij machte deze taak van Nederland over te nemen. Zo heerst er in Indonesië gelijk de Nederlandse Regering nog onlangs in Haar nota aan de Tweede Kamer der Staten Generaal mocht uiteenzetten, een ontstellend tekort aan onderwijskrachten, een tekort dat nog in de naaste toekomst dreigt vergroot te worden doordien vele Nederlandse onderwijskrachten uit hoofde van de slechte materiële positie, waaronder zij hun werk in Indonesië thans moeten verrichten, er naar hunkeren om naar Nederland terug te keren. Op medisch terrein bestaat in vele delen van Indonesië een noodtoestand, door volslagen gebrek aan een ook maar enigszins voldoende aantal medici. Ook op technisch gebied kan Indonesië met de krachten waarover het zelf beschikt op dit ogenblik bij lange na niet volstaan. Onder die omstandigheden zou het niet in het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea zijn, wanneer de last om Nieuw-Guinea tot ontwikkeling te brengen op Indonesië werd afgewenteld. Naar menselijke berekening zou daarvan slechts het gevolg kunnen zijn dat de verdere ontwikkeling van Nieuw-Guinea voorlopig wordt afgesloten. Ik twijfel in dit verband niet aan de goede wil van Indonesië ten opzichte van Nieuw-Guinea, maar goede wil alleen is niet voldoende.

Waarop echter zal het ontwikkelingswerk van Nederland ten aanzien van Nieuw-Guinea uitlopen? Op dezelfde doelstelling welke de Nederlandse politiek ook ten aanzien van Indonesië in deze eeuw gekenmerkt heeft, namelijk op het tot zódanige graad van culturele, sociale en staatkundige

staatkundige rijpheid brengen van het Nieuw-Guinese volk, dat het in staat is zijn eigen lot in handen te nemen en zich zelf te besturen. Wanneer Nederland het volk van Nieuw-Guinea zo ver zal hebben gebracht, dan zal dit volk in volkomen vrijheid zelf zijn staatkundige status kunnen bepalen. Wil het in dat geval zich aansluiten bij Indonesië, dan zal Nederland daartegen geen bezwaar mogen maken. Wil het een eigen onafhankelijk volksbestaan leiden, dan zal Nederland ook daarin hebben te bewilligen. Wil het de band met Nederland in enige vorm bestendigen, dan zal Nederland daarin evenzeer moeten toestemmen. Over de toekomstige status van Nieuw-Guinea, die gebaseerd moet zijn op de wens van de bevolking van Nieuw-Guinea, kunnen Nederland en Indonesië reeds op dit ogenblik vruchtbare besprekingen voeren, waarbij voorop moet staan, dat de bevolking van Nieuw-Guinea, eens tot voldoende ontwikkeling gebracht, in volkomen vrijheid zijn eigen staatkundige status zal moeten kunnen bepalen.

Men heeft opgemerkt, dat Nederland thans minder geschikt zou zijn om Nieuw-Guinea te besturen, omdat op Nederland het stigma van koloniale overheersing zou drukken. Ik geloof, dat men zo sprekende aan Nederland een historisch onrecht aandoet. Ik mocht reeds vermelden, dat ook in Indonesië de Nederlandse politiek in deze eeuw steeds is gericht geweest op de beharig^ting van de sociale, economische en culturele belangen van de bevolking van Indonesië, en dat Nederland er bij voortdu^rring naar gestreefd heeft de Indonesiërs een zodanige graad van ontwikkeling bij te brengen, dat zij in staat zouden zijn een eigen zelfstandig volksbestaan te volgen. Dit streven heeft in de soevereiniteitsoverdracht haar afsluiting gevonden. Dat deze soevereiniteitsoverdracht in het Nederlandse volk een veel omstreden feit is geworden vindt zijn verklaring in de omstandigheid, dat niet ieder in Nederland ervan overtuigd was, dat de ontwikkeling van het Indonesische volk en de Indonesische maatschappij zo ver gevorderd waren, dat de soevereiniteit zonder schade kon worden overgedragen. Dit gemis aan overtuiging was zelfs te bespreuren bij velen, die op andere gronden meenden, dat een vervroegde soevereiniteitsoverdracht onvermijdelijk was geworden.

Maar dit alles raakt het tijdstip van de soevereiniteitsoverdracht, niet het beginsel. In beginsel hebben alle belangrijke Nederlandse partijen steeds verklaard, dat het soverein maken van het Indonesische volk het onveranderlijk doel van de Nederlandse politiek moest zijn. Hoe weinig van koloniale overheersing door Nederland mag worden gesproken leert ook de verhouding waarin Nederland staat tot Suriname en de Antillen. Ten aanzien van deze gebiedsdelen, die een eigen Regering hebben en een eigen volksvertegenwoordiging, aan welke de behartiging van de autonome belangen van die gebiedsdelen volledig is toevertrouwd, heeft de Nederlandse Regering steeds het als Haar roeping gezien om bij te dragen tot verhoging van de geestelijke en stoffelijke welvaart dier gebieden met terzijdestelling van elke gedachte aan overheersing.

Ik meen mij hiertoe te mogen bepalen en de slotsom te mogen trekken, dat alles er voor pleit de Nederlandse soevereiniteit over Nieuw-Guinea ook na afloop van dit jaar te bestendigen in het waarachtig belang van het volk van Nieuw-Guinea.]